

עטרת שָׁלוֹם

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרון בארה"ק. רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
בנטיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פרשת פקודי – שקלים

בס"ד, עש"ק פרשת פקודי
כ"ח אדר א' תשע"א – שנה ב' גליון ס"א

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

הרה"ג מוצ"ש ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	קאנאדא
6:57	6:16	5:03	7:07	7:05
6:53	6:18	5:18	6:32	6:30

מברכים חודש. מולד אירי בני ליל שב"ק טעה 12:00, 7 הללים
נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בָּקַע לַגְּלָגֶלֶת מַחְצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכָל הַעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים (לח כו).

העגל, וזהו אמרו 'עשרים גרה השקל' לרמו לשני יודי"ן של היחוד יאהרונה"י הנעשה ע"י יחוד זו"ן.

אבל כל זה היה רק תיקון הפרמי של אותו זמן, אבל התיקון הכללי והשלימה יהיה בבנין ביהמ"ק לעתיד לבוא, ולכן יסד הפייט 'ושקל' אשא בבית נכון ונשא' שהוא מדבר על לעתיד לבוא, שיהיה היחוד בתכלית השלימות בלי שום פירוד, ולכן יהיה אז ושקל שלם אשא.

ועוד יש לומר למה ציוה לתת מחצית השקל, כי שק"ל בני' ה"פ שם אלהי"ם, ומחצית ממנין שקל בני' ג"פ חס"ד, לרמו שע"י חמא העגל נמשך בעולם מדת הגבורות, ולכן ציוה הקב"ה לתת מחצית השקל, לרמו שצריך לחצות ולשבור ולהמתיק את הגבורות, ועי"ז יהיה חסדים ורחמים בעולם, וזה שמרמו אא"ז הגה"ק רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרון זי"ע בספרו הקדוש אוצר החיים (כי תשא מצוה קו דף רס:) שמספר כל הפסוק של 'כי תשא את ראש בני ישראל' וגו' (לעיל ל יב) בני' הוי"ה פעם גבורה, לרמו למיתוק הגבורות ע"י שם הוי"ה, הנעשה ע"י מצות מחצית השקל.

אבל לעתיד לבוא שאז יהיה עיקר ההנהגה ע"י מדת הגבורות כמבואר ממרן האריז"ל (פע"ח שער ר"ח פ"ג), ולזה רמו הפייט 'ושקל' אשא' שקל שלם 'בבית נכון ונשא' לעתיד לבוא בבנין בית המקדש השלישי, שאז אין צריכים להמתיק את הגבורות, כי הרי כך יהיה הנהגה לעתיד לבוא בב"א.

(רעוא דרעיון תשס"ה לפ"ק)

הפגם שעשו על נפשתיכם. ולפי זה יובן למה הראה הקב"ה למושה מטבע של אש מתחת כסא הכבוד דייקא, כי הרי נשמות עם בני ישראל הצובים מתחת כסא הכבוד כמבואר בוזהר הקדוש (ח"ג כט ע"ב), וזה אמרו חז"ל (יומא פו). גדולה תשובה שמנעת עד כסא הכבוד, היינו שהקב"ה אמר למושה רבינו שיראה לתקן כל אחד ואחד עד שורש נשמותיהן שהוא תחת כסא הכבוד, כדי להשפיע לכל אחד ואחד נשמה חדשה שמתחת כסא הכבוד מקור נשמת בני ישראל הנחצבים משם, ונעשים בריה חדשה כקמן שגולד, כי הרי ידוע ממרן האלהי הבעש"ט הקדוש זי"ע (בעש"ט עה"ת עקב אות סו) שאמר, שעיקר תיקוני התשובה אי אפשר בלא הצדיק, שיכול להעלותו ולקשרו בשרשו שמתחת כסא הכבוד, ולזה אמר למושה רבינו שיראה לתקן את בני ישראל עד שרשם העליון.

ועוד יש לומר שמה שנתנו מחצית השקל לצורך עשיית האדנים, הוא בא לתיקון המלכות בחינת שם אדנ"י, ומה שנתנו מחצית השקל כדי להביא קרבנות ציבור, הוא בא לתיקון ז"א בחינת שם הוי"ה, כמו שאיתא בוזהר הקדוש (ח"ג ה ע"א) וז"ל: הדא הוא דכתיב 'קרבן להוי"ה' (ויקרא א ב), 'קרבן' דאינון כתרין קדישין, 'ליהו"ה' הוא, לאתקנא שמא קדישא, וליחדא ליה כדקא יאות וכו', ובגין כך ליהו"ה הוא ולא לאלהי"ם, ליהו"ה אנן צריכין לאתערא רחמי ולא לאלהי"ם, רחמי בעינן, ולא דינא ע"ש.

היינו שעל ידי נתינת שני הצאי שקלים לאדנים ולקרבנות, נעשה התיקון והיחוד בין קודשא בריך הוא ושכינתה ממה שנפגמו ע"י חמא

צריך להבין מעם למה ציוה הקב"ה לתת רק מחצית השקל ולא שקל שלם. ובמדרש איתא (תנחומא כי תשא פרק י) וז"ל: על שחמאו במעשה העגל, בשש שעות בחצי היום, יתנו מחצית השקל שהוא ששה גרמיסין.

ועוד צריך להבין מה שאמרו חז"ל (ירושלמי שקלים פ"א ה"ב במד"ד יב ג), כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא הכבוד, והראהו למושה, ואמר לו 'זה יתנו' (לעיל ל יג) כזה יתנו ע"ש. צריך לדעת למה הוציא המטבע מתחת כסא הכבוד דוקא, ומה הרמו בוה. ועוד צריך להבין כוונת הפייט למוסף של שבת שקלים, שאמר 'ושקל' אשא בבית נכון ונשא'. הרי נותנים רק מחצית השקל, ולמה אמר 'ושקל' אשא.

והנראה לומר דהנה רש"י מפרש בפרשת כי תשא (ל טו), ששני פעמים נתנו בני ישראל מחצית השקל, אחד, אחרי מעשה העגל, וזה מדבר התורה בפרשת כי תשא וגם כאן בפרשה, וזה היה לצורך עשיית האדנים. והשניה, היתה 'באחד' לחדש השני בשנה השנית' (במדבר א א), והן היו לקנות מהן קרבנות ציבור עיי"ש.

ואם כן יש לומר, דהרי הבאנו בשם חז"ל, שנתנת מחצית השקל אחרי חמא העגל, הייתה כדי לכפר על חמא העגל שעשו, וזה מה שכתוב שם 'לכפר על נפשתיכם', וזה מה שמרמו תיבת 'שקל' שהוא בני' נפ"ש, כי ע"י חמא העגל נעשה פגם בנפש האדם כמש"כ 'לכפר על נפשתיכם' דייקא, ולכן סגי בנתינת מחצית השקל, כי הרי ע"י החמא לא מסתלק ח"ו הנפש מהאדם רק נפגם, ולכן ציותה התורה להביא מחצית השקל כדי לכפר על

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

וְיִהְיֶה זֶהב הַתְּנוּפָה (לח כד).

והמעם שבעולם הזה החסדים יותר נמהרים, והרע שבתם מועט, והקליפות אי אפשר להם לאהזו בחסדים, עיין בפרי עץ חיים (שער יום הכיפורים פ"ג), והמעם הוא, כי כל מיני שפע שיווד על ידי גבורה, משתנים ברדתן למטה, ולכן נקרא 'זהב התנופה' (זהב הוא בחינת גבורה) שצריך להרים, שלא יתפשמ למטה, שהוא אור יתאחו בו הקליפות, מה שאין כן בבחינת החסד [שהוא בחינת כסף], שהוא אור קדמאה, שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו, אינו מתעבה ואינו מתייש כחו, וכל כך אורו גדול למטה כמו למעלה, ומכאן ומסמא עיני הקליפות, שאי אפשר להם באין פנים, לינק ולהנות מאור הגדול הזה, שלא נשתנה מבחינתו, ולכן כל מיני שפע, אנו צריכין להמשיך מצד צדקה וחסד לעורר החסדים.

(נתיב מצותיך מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וַיִּשֶׂם אֹתָם עַל כִּתְפֵי הָאֶפֶד אֲבֵנֵי זָרְזָוִן לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּה הוֹיִי"ה אֶת מֹשֶׁה (לט ז).

רוצה לומר 'ישם אותם' השלשה ברכות בני חיי ומוזני, שהם מרומום לעיל 'משכבות זהב' הם מוזני, 'פתוחי חותם' הם חיי, 'בני ישראל' הם בני, 'על כתפות האפד' ר"ל 'האפד' היא השכינה הקדושה, והיא כביכול תשא הג' ברכות על כתפי תמיד, והוא בזכות 'אבני זרזוון לבני ישראל' שהתורה הקדושה ציוו להם תמיד לזכרון לקיימה, 'אשר צוה ה' את משה' לקיים כל התורה כולה, שבזכות זה לא נחסר לישראל לעולם ג' ברכות אלו אמן.

(בן ביתי מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלֵאכָה וְהִנֵּה עִשׂוֹ אֶתְּהָא כְּאֲשֶׁר צִוָּה הוֹיִי"ה בֶן עִשׂוֹ וַיִּבְרַךְ אֹתָם מֹשֶׁה (לט ז).

פירש"י ח"ל: אמר להם, יהי רצון שתשרה השכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אליהו עלינו וכו'. ולכאורה קשה, וכי כל ישראל עשו את המשכן, הרי רק בצלאל ואהליאב והחכמי לב עשו אותה, ומפני מה אמר משה יה"ר שתשרה שכינה במעשי ידיכם. אלא יש לומר דנרמז כאן דראה משה רבע"ה דהמשכן אינו ניצחי, וגם שני בתי מקדשים כמו שנרמזו במש"כ 'משכן משכן' ופירש"י ז"ל דנתמשכן בעונותיהם של ישראל, אך בית המקדש המקווה כמהרה בימינו, יבנה ע"י התורה והמצוות של כלל ישראל הצדיקים, כדברי רש"י ז"ל עה"פ (שמות טו ז) 'מקדש ה' כוננו ירך'. וזה דאמר משה יה"ר שתשרה שכינה במעשי ידיכם, היינו שבת המקדש המקווה שיבנה ע"י מעשה ידיהם של צדיקים כדברי חכמנו"ל (כתובות ה ע"א) גדולים מעשי צדיקים ממעשי שמים וארץ שנאמר 'מקדש ד' כוננו ירך', והוה שברך להם משה רבינו על לעתיד שתשרה שכינה במעשה ידיכם לבני השלישי שיבנה ע"י תורה ומצוות של כל בני ישראל.

(פרי חיים מרבינו חיים יעקב מקאמרנא)

וַיִּתֵּן אֶת הַשְּׁלֶחַן בְּאֶהֱל מוֹעֵד עַל יַרְךְ הַמִּשְׁכָּן צִפְנָה מוֹחֲזֵי לְפָרְכֵי (מ כב).

רוצה לומר 'אהל מועד' הוא אהלה של תורה, כנודע מרו"ל. נמצא שהוה שאמר הכתוב 'ויתן את השלחן באהל מועד' היינו שתלמוד על השלחן בתורה הקדושה, או יהיה השלחן הוה דקדושה כמ"ש 'זה השלחן אשר לפני ה' (יחזקאל מא כב), כדאיאת בוורה בפרשת תרומה (ח"ב קנז). לזה אמר 'ויתן את השלחן באהל מועד' באהלה של תורה. 'על ירך המשכן' ר"ל כאן אמר מעם על הנ"ל, כלומר, 'משכן' הוא השכינה הקדושה, כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (לעיל כה ח). והוה ג"כ מרמז 'על ירך' כי יאתא בע"ח (שער היוגים פ"ג) שבינה נקרא מלפני ה', שהוא יותר פנימי מן הויה"ח ב"ה, אבל המלכות נקראת לפני ה', שהוא לפניו של הת"ת ע"כ. לזה אמר כשהוה 'על ירך המשכן' היינו שלחן אשר לפני ה' מלכות, שכינה הקדושה. ואם השלחן הוה הוא בקדושה, שהשכינה הקדושה שורה על השלחן הוה, אז מה הוא לאיש הוה 'צפונה' עשירות גדולה כמ"ש מצפון זהב יאתה (איוב לו כב) כנודע. 'מוחזי לפרוכת' ר"ל אפילו שנראה מול של האיש הוה שיהיה ח"ו עני ואביון ופרנסתו כדוחק, אעפ"כ אם השלחן שלו 'לפני הויה"ח' כנ"ל, אז משפיע לו השי"ת השפעת עשירות, מצפון זהב יאתה, 'מוחזי לפרוכת' בלי שום מסך מבדיל, היינו מפנימיות דקדושה, ששם לא נמצא שום פרוכת המבדיל, ויהיה לאיש הוה עושר וכבוד וחיי נחת והבן.

(בן ביתי מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים ובריארדים מרבתינו זי"ע

וְלֹא יִכַּל מֹשֶׁה לְבֹא אֶל אֶהֱל מוֹעֵד בִּי שָׁכֵן עָלָיו הֶעֱנָן וּבָבוֹד הוֹיִי"ה מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן (מ לה).

כתוב אחד אומר 'ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו' (במדבר ו פט), וכתוב אחד אומר 'ולא יוכל משה לבוא אל אהל מועד' (שמות ט לה), הכריע 'כי שכן עליו הענן', אמור מעתה כל זמן שהיה הענן שם לא היה משה שם, נסתלק הענן היה נכנס ומדבר עמו. ר' יוסי הגלילי אומר הרי הוא אומר 'ולא יוכלו הכהנים לעמוד לשרת מפני כי מלא כבוד ה' את בית ה' (הה"ב ה"ד), מלמד שנתנה רשות למלאכים לחבל, וכך הפסוק אומר 'ושכותי כפי עליך עד עבר' (שמות לו כב), מלמד שנתנה רשות למלאכים לחבל, וכך הפסוק אומר 'אשר נשבעתי באפי אם יבואו אל מנוחת' (תהלים צה יא), כשישוב אפי יבואו אל מנוחת.

תורת חכמים (י"ג מידות פ"א פסקא ח)

כתוב אחד אומר 'ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וכתוב אחד אומר 'ולא יוכל משה לבוא אל אהל מועד וכו'. הנה הרב [קרבן אהרן] וזללה"ה פירש בכאן פירוש ולא רצינו להאריך בקישות ובדוחקים הגדולים הנפלים לפי פירושו, כי כל דברי התנא קשה ההבנה לפי דבריו, וגם דברי רבי יוסי הגלילי אינם מובנים כלל, וכי בא התנא להודיענו דבר שתינוק יכול לפרש שאין שום הכחשה בפסוקים אלה, דהא הכתוב מפרש בהדיא המעם כי שכן עליו הענן.

ונבאר בעור אלקי כי פשמות הכתובים לכאורה מובנים וכן הבינים הרב לפי אמת, 'ולא יוכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן' זה הוא כשלא צריך לדבר, אבל אם הוצרך לדיבור הרי קדמה קריאה לכל הדיברות בודאי היה נכנס אפילו בתוך הענן ומדבר עם השכינה, והוה לכאורה פשמות הכתוב (שמות ט לה) 'כן עני ד' יומם על המשכן תמיד, והוא דבר עמו הקב"ה, אלא נכנס בתוך הענן ומדבר. ומעתה הוקשה התנא שהיו הכתובים מכחישים זה את זה לפי הנחה זו, כי באומרו 'ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו' תיבת 'לדבר אתו' הוא מיותר, כי באומרו 'ובבא משה אל אהל מועד וישמע את הקול מדבר אליו' היה די לו, כי עיקר משמיענו שם הפסוק אופן הדיבור שהיה מעל הכפורת אל אהל מועד היה די לו כנ"ל, אלא ודאי אילו אמר כך היה נשמע בכל עת שהיה בא אל אהל מועד וישמע את הקול, ולכן בא תיבת 'לדבר אתו' שוה וישמע את הקול לא היה אלא בעת שבא לדבר אתו, ושולל הבאות סתם שהיה משה נכנס שלא היה מדבר עמו בכל עת שונכנס.

ומעתה הרי הכתוב השני מכחיש זה שאמר 'ולא יוכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן' דהיינו סתם ביאה לא היה נכנס כלל מפני הענן אלא לדיברות על ידי קריאה נכנס, ומעתה הכתובים מכחישים זה את זה, שמיתור תיבת 'לדבר אתו' מוכח שמשם היה נכנס באהל מועד בכל עת שרוצה אלא שהדיבור לא היה אלא בעת נכנס לדבר עמו, ומפסוק זה נראה שמשם לא היה נכנס בעת שכן עליו הענן אלא לדיברות, אבל לדיברות היה נכנס בתוך הענן, ממילא לא נסתלק הענן כלל אלא בעת המסעות בעת פירוק המשכן, אם כן למה לי תיבת 'לדבר אתו' הרי לא היה נכנס אלא לדיברות. והיה יותר נכון לכתוב 'ובבא משה וישמע את הקול' שלא בא אלא לשמוע את הדיבור, כי כיון שהדיברות היה בתוך הענן לא יוכל משה לבא סתם ביאה 'כי שכן עליו הענן', ומעתה הכתובים מכחישים זה את זה, כי מפסוק 'לדבר אתו' מוכח שהיה בא לתוך הענן אפילו שלא לדיברות, כי כיון שהדיברות היה בתוך הענן למה יסתלק הענן, ופסוק זה מכחישו שלא יוכל משה לבא אל אהל מועד אלא לדיברות, ואמר התנא 'כריע כי שכן עליו הענן' כי התנא בא לסתור הנחה זו, והנחה שלו הוא אפילו בעת הדיברות והקריאת הוצרך הענן להסתלק.

ולפי פירושו 'כי שכן עליו הענן' שלא יבא משה לעולם בתוך הענן אלא שהוצרך הענן להסתלק בעת דיברות באהל מועד, ומעתה כריע הפסוק הוה כי תיבת 'לדבר אתו' שולל הבאות סתם שהיה נכנס, כיון שהוצרך הענן להסתלק לדיברות של משה ממילא היה מתסלק, נשאר הבאות להכניס וכיוצא לדברים הצריכים, ולכן הוצרך לומר 'לדבר אתו' שלא ישמע ובבא משה בכל עת שהיה נכנס היה מדבר עמו, כי כיון שהדיברות היה בהסתלקות הענן הוצרך לשלול כמה הבאות של משה שהיה בעת הסתלקות הענן ולא דבר עמו, אבל אם לא היה הדיברות אלא בעת 'שכן עליו הענן' למה ישלול ולמה יסתלק הענן לדיברות והבן.

וכל עיקר הודעת התנא להורות לנו שהפסוק 'כי שכן עליו הענן' הוא מכריע בין הכתובים, והואך מכריע, ראה נועם דברי התנא אמור מעתה כל זמן שהיה הענן שם לא היה משה נכנס שם נסתלק הענן היה נכנס ומדבר עמו ומעתה ראה נעמינות דבריו ששינה לשונו בלשון 'אמור מעתה', דהיינו שלא תאמר הפירוש כמו שאמרת עד הנה כי שכן עליו הענן ולא היה נכנס אלא לדיברות, אלא אמור מעתה כל זמן שהיה הענן שם לא היה משה נכנס שם, דהיינו אף לדיברות לא היה יכול לנכנס, נסתלק הענן נכנס ומדבר עמו, כי אפילו לדיברות הוצרך להסתלק הענן, ויבא לנכון תיבת 'ומדבר' אשר נדחק בה הרב, ולדרכינו והוה עיקר הרבנותא של התנא שהשמיענו שאפילו לדיברות הוצרך הענן להסתלק.

ומעתה יבא לנכון דברי רבי יוסי שאמר אל תתפלא על התנא שאמר בעת שהוצרך משה לדבר עם הקב"ה נסתלק הענן, הרי הוא אומר 'ולא יכלו הכהנים לעמוד ולשרת הרי שהכהנים הוצרכו גם כן לשרת לפני המקום אעפ"כ לא יכלו לבוא, אף אתה אל תתמה על משה אע"פ שהוצרך לנכנס לדיברות אעפ"כ לא יוכל עד שנסתלק הענן. ואם יקשה לך מה לך לדמות משה רבינו שרב כחו לכהנים, ולכן מביא ראיה ושכותי כפי עליך עד וכו', הרי אפילו משה הוצרך שמורה מן המחבלים, ואם יקשה לך מה סברא הוא זאת ששלחו של מקום ירא מן המחבלים, ולכן אמר 'אשר נשבעתי באפי כשישוב אפי או יבואו אל מנוחת' ולא בעת העמדת האף אלא בעת רצון, והבן מאוד דברינו הנכונים. עיין דבריו הרב רבינו בעל קרבן אהרן ותבין את דברינו הישב דיקדוק לשון זה שאמרנו ונסתלקו כל הקושיות והמבוכות בעור ארון יחיד ב"ה וב"ש:

(עשירית האיפה מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

סדר כתיבת התפילין. סימן לב

- א. {א} אסור לכתוב בקולמוס של עוף טמא, ואם כתב התפילין פסולים^א;
ב. {ב} אסור לכתוב על הקלף שנמשח בצבע לבן

~~~~ זר זהב ~~~~

- {א} כי קולמוס הוא דבר גדול קדוש ונורא, ועל ידו יורד הקדושה על האותיות^ב, ולכן טמא פסול:
{ב} עיין מסכת יבמות דף ע"ח (ע"א)^ג דמוכח בכל החצינות אף דרובו אינו חוצץ כולא חוצץ, ולכן קלף זה פסול מן התורה^ד:

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

על הקלף שהוא המלכות ומצטיירות על ידי צורת האותיות, ויתכן לייחס העוביות של הקנה האוחז ביד לבחינת תפארת, וסוף הקנה הדק שבו כתוב לבחינת יסוד, ושם יש סדק ומתחלק הקנה שם לב' ראשים, ויש לרמוז לסוד יוסף ובנימין או לסוד מנשה ואפרים ליועד סודם, או לסוד ב' נקבים נקב הזרע ונקב המים, גם קשה להפרסד דהקולמוס הוא תפארת וג' אצבעות הן חסד גבורה תפארת, אם כן תפארת רמוז בשני דברים, לכן מחוורתא דקולמוס הוא היסוד ובו הדין.

ג. וז"ל הגמ': אלא הא דאמר רבא נכרית מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה, אמאי אין צריך טבילה, וכי תימא משום דרבי יצחק דאמר רבי יצחק דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוצץ רובו שאינו מקפיד עליו אינו חוצץ, והא אמר רב כהנא לא שנו אלא רובו אבל כולו חוצץ.

ד. בספר בני יונה (לנדסופר, סימן רעא ס"ג) האריך לפסול משום דהוי חציצה, גם מפני שאינו מתקיים זמן מרובה וסופו שהצבע מתפרד מעל הקלף כשתתשן וא"כ גורם מחיקת השם. וכן במעשה רחק האריך לפסול מטעם חציצה. אמנם הפנים מאירות (ח"ג סימן לב, מובא בשע"ת סק"ז) הכשיר, משום זה אלי ואנוהו והצבע הזה שמדובק לקלף אינו הפסק, וגם כי כל לנאותו אינו חוצץ ע"ש. ועליו בא רבינו להשיג. וכן השיג עליו החת"ס בהגהתו לקסת הסופר (סימן ב ס"ב) לשכת הסופר סק"ז) וז"ל - כיון שהטיחה שטוחים על הקלף מפסיק בין הדיו לקלף ולא נכתב ס"ת על הקלף אלא על הטיחה המונחת טוח על הקלף, וידוע שכשגורדין את הטיחה לא נשאר שום רושם כתיבה על הקלף, נמצא ס"ת נכתב על דבר אחר שלא על הקלף, אטו אם ידבק נייר על הקלף ויכתוב עליו יוכשר, ומה לי נייר או טיחה, ע"כ אין מקום לדברי מהר"ם א"ש בכאן. ובקסת הסופר (סימן ב ס"ב) כתב - מה שנהגו קצת סופרים שאחר עיבוד הקלף בסיד מושחין אותו בצבע לבן שקורין 'לאג', וע"י זה הוא חלוק ובהיר בלבנותו מאוד, יש מי שמכשיר, ויש מי שפוסל משום דחויץ בין הכתב לקלף, ונכון להחמיר. ע"ע שם בלשכת הסופר (סק"ד). וכן בספר קול יעקב (סימן רעא סק"ג) כתב להחמיר בזה ע"ש.

א. בש"ת דבר שמואל (אבוהב, סימן קסד) כתב - ומידי דברי בנדון זה של המותר בפיך, פקפקתי אם נכלל באיסור זה לכתוב ספרים תפילין ומזוזות בקולמוס של עוף טמא, או נאמר דכיון שאינו ניכר ממשו של האיסור אחר הכתיבה אינו דומה לעורות וגידים של הטמאים. מובא בשע"ת סק"ד. בהגהות חת"ס על ספר קסת הסופר (גאנצפריד, כלל ג לשכת הסופר אות ה) כתב - טוב לכתוב בקנה של נוצה דהוה מן המותר בפיך, אע"ג דקנה ממש נמי אינו אסור בפיך מ"מ עדיף טפי שיהא מדבר מאכל המותר בפיך ע"ש. הרי שלמד שגם בקולמוס איכא דין מן המותר בפיך. וכן משמע בש"ת נודע ביהודה (א"ח מה"ת סימן ג) אפילו דבר שהוא תשמיש קדושה ג"כ צריך להיות ממוטר בפיך [לענין מטלית ודבק], משמע דגם קולמוס שהוא טוב במעלה יותר מתשמיש קדושה שצריך להיות ממוטר בפיך. ע"ע בש"ת מהר"י כהן (רפאפורט, א"ח סימן כח) שכתב דזה הוי כניכר, כיון דעכ"פ ניכר שכתב בקולמוס, ואף דאינו ניכר דשל עוף טמא הוא, הא גם בזה וזה גורם אינו ניכר אם העץ שהוחם בו התנור של ערלה או עצי היתר הוא, ע"ש. ובספר שערי דעה (אלעזר מטירשט שנת תקפ"א, י"ד סימן רעא סק"ז) כתב - ולכן יש להזהיר להסופרים שלכתחלה לא יכתבו בקנה של עוף טמא. ויש שהביאו ראה מספר חסידים (סימן רפג) שאסור, עיין בזה בספר אגיה דיונה (ראזענבוים תרכ"ד, פ"ט ס"ה, מאיל המלואים שם) מה שהאריך בזה ע"ש.

ב. בקהלת יעקב (ערך כתב) - כתב, ה' תתאה כותב באות ו' דאיהו קולמוס, קנה דדרועא ה' עלאה חותם באת י' דאיהו כף היד תקונ"ז (תיקון נ"ה פ"ט). ובפרדס בערך חותם כתב כי הכתיבה מתחלקת לחלקים, קנה הקולמוס שהוא כותב בו הוא תפארת, וג' אצבעות האוחזים הקולמוס הם חסד גבורה תפארת, וב' אצבעות הסמוכות למטה שהם כסא ומכון לג' אצבעות שבקולמוס הן נצח הוד, והקלף שהוא נושא הכתיבה הוא מלכות, ועיקר הכתיבה הוא מבנינה על ידי ו' ספירות אלו, והדיו שנרשם על הכתב והוא עיקר הכתב לא ביאר כאן עניינה. אך עיין בערך דיו כתב שהיא הבינה והבאתי לעיל בערך דיו, ולכאורה היה נראה שהדיו הוא סוד טיפת זרע שמשפיע הזעיר למלכות, והמלכות מצטיירים ברחם ונעשה מהן אותיות וצורת הולד, וכן הוא כאן שהקנה שהוא זעיר משפיע הדיו

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבותינו זי"ע

ויעש את מעיל האפד מעשה ארג כלייל תכלת (לט כב).

שתישאר לסעודת מלוה מלכה. וכך היה כשהרבי נכנס למלוה מלכה וראה אותו, אמר לו תיסע לשלום ואל תשכח לקחת את החבילה שהמשמש ייתן לך, זה מעיל קל סך הכל.
ר' עוזר יוצא לדרך עם העגלה, ובעל העגלה נוסע יום ולילה, היות ביום שני בבוקר יש לו פגישה חשובה עם סוחר גדול, ויהי ביום ראשון בלילה כשעבר נהר קפוא, פתאום נשבר הקרח והעגלה, ובעל העגלה עם ר' עוזר נפלו לתוך הנהר, בעל העגלה הוריד מיד את מעיל הפרוה שלו - פעליץ, ומנסה להוציא את הסוסים אבל ללא הצלחה, ר' עוזר ראה את המצב שנקלע ומוריד גם הוא את הפעליץ, ואז ראה את החבילה ששלח איתו הרבי, מיד לבש את המעיל ולובשו והרגיש קלילות מיוחדת ובמהירות הגיע מעבר לנהר, והלך מהר לישוב, ובקיש לעוזר לו לחלוץ את בעל העגלה, אבל כבר היה מאוחר. לאחר שהגיע שוב לרבי ולפני שפתח את פיו אמר לו הצדיק: נו אמרתי לך שהמעיל קל... והוסף הצדיק ואמר 'תפילה עושה מחצה' לגמרי לכבול את הגוירה לא יכולתי אבל אותך להציל את זה פעלתי בעזר ה'.

סיפורי חסידים

פעם אחת, היה חסיד אחד בשם רבי עוזר, והיה סוחר גדול, ועבר ממדינה למדינה לסחור, והנה שמועה שמע על המופתים מחוץ לדרך הטבע של הרה"ק רבינו רבי אליעזר צבי מקאמרנא זי"ע, והתיישב בדעתו להיכנס בעצמו ולראות במו עיניו את מה ששמע, ולאחר שנכח שאכן הכל אמת נשאר חסיד נלהב של הרבי כל ימיו. ובכל פעם שהיה מגיע התחזק יותר ונהיה מקורב יותר לרבי, והיות שהיה ג"כ תלמיד חכם ולמדן, הראה לו הרבי חביבות יתירה, ומשך הזמן נהיה מאחד מהמקורבים ביותר.
היה זה סוף חורף שהשלג עוד היה מכסה את כל הדרכים, והנהרות היו קפואים, ור' עוזר החזיק בדרך לרגל מסחרו, והגיע בערב שבת לקאמרנא, ומשום הזמן הדחוק להכין עצמו לכבוד שב"ק, נכנס במהירות לומר לרבי שלום, ולהמשיך בהכנות לשבת, אבל נראה היה לו שהרבי הוא בפנים זועפות, חשב כנראה שזה מרוב מרדות של ער"ש. בליל שבת הגיע ר' עוזר לטיש וכן בבוקר, והרבי לא הראה לו פנים אליו, כמוצאי שבת לפני סעודת מלוה מלכה כשרצה להיכנס לקבל ברכת פרידה, אמר לו המשמש, שהרבי מרוד בענין חשוב ואינו יכול לקבלו, אבל רוצה הוא

הרה"ק רבי רפאל עמנואל חי ריקי בן רבי אברהם זצ"ל בעל משנת חסידים

ר"ח אדר תק"ג

תולדותיו ושנות נעוריו

נולד לערך שנת תמ"ח לאביו רבי אברהם ריקי זצ"ל ולאמו מרת מרים בעיר פיאראדא שבאיטליא, ובעודנו יונק על שדי אמו עברו אבותיו לגור בעיר מגורי משפחת בית אמו בעיר רויגו. בהיותו כבן שש נתייתם מאביו, וראה ביטוי של אודות הסתלקות אביו: 'ובהיותי כבן שש נפלה עטרת ראשי הוא מורי אבי אברהם, ובקשתי ולא מצאתיו, ויעבור ואיננו כי לקח אותו אלוקים לעמוד לפניו כל הימים'. אז עבר עם אמו ואחיו הקטן ממנו ושני אחיותיו הגדולות ממנו לגור בבית דודם אחי אמם רבי **ידידיה רבינו**, אשר זן ופרנס אותן בכבוד, ואף דאג שיהיה להם מלמדים למען ילכו בדרך אלוקים חיים. ולאחר שנפטר דודו נתגדל בבית בנו של דודו הרופא רבי **אשר רבינו**, וכאביו דאג לכל מחסורם אשר יחסר להן. כשגדל ונהיה כבן עשרים ושמו הטוב יצא לפניו, נקרא לעיר גוריציאה ע"י החכם רבי **יצחק חפץ** ללמד התינוקות של בית רבן בעיר ולהדריכם במסילה העולה בית קל. כעבור שלוש וחצי שנים עבר לעיר פירינצולה, ללמד שם תינוקות של בית רבן בעיר הזאת, ושם נתארס ונשא את זוגתו הרבנית מרת מרים. ולאחר זמן מה עבר לגור בעיר הגדולה וינציאה להיות שם המלמד תינוקות. אבל שם נחלה ונתפזרו התלמידים ממנו, ואחר שנתרפא עבר לגור ולשמש כמלמד תינוקות בעיר טריאסטי.

וכשלימד שם את התלמידים את 'מעשה האפוד' של בגדי הכהן גדול, עשה על קלף קטן דמות האפוד להראות לתלמידים שיוכלו להבינו בקל, וראה אחד מעשירי העיר מעשי הרב, הבטיח לו ממון רב עם יעשה לו תבנית המשכן וכל כליו מעשה אומן, למען יוכלו התלמידים לראות בו ולהבינו על בוריו, וכן עשה מעשה אומן להפליא כל צורת המשכן וכליו, והוציא ע"ז פירושו המפורסם 'מעשה חושב' על 'מלאכת המשכן' לבאר וללבן כל מעשה המשכן שעשה שהוא מיוסד ע"פ חז"ל ומדרשים. בשבתו בעיר טריאסטי עבר משם הגאון הגדול המקובל רבי **הלל אשכנזי** אב"ד קאניא, ונתן לו כתב סמיכה והורמנא 'להורות ולדון בדיני איסור והיתר הן בדיני ממונות הן בכל ענינים ויקרא בשם מורנו הרב רבי עמנואל'.

תורת הח"ן

כל ימיו שאהבה נפשו ללמוד תורת הח"ן, וכמה וכמה פעמים רצה לנסוע לחכם מקובל גדול בשם רבי **בנימין הכהן** ללמוד ממנו תורת הח"ן, אבל בכל הפעמים לא עלתה בידו, אם משום שהחכם לא היה בביתו או שלא היה לו ממון וכדו', עד שהחליט בנפשו לקנות וללמוד תורת הח"ן בעיר ובארץ אשר שם נתגלה תורת הח"ן במלוא הודה הלא הוא עיר הקודש 'צפת' שבארץ הקודש, מקום מגורי האריז"ל וגוריו ובראשם רבי חיים ויטאל זצ"ל. וישם לדרך פעמיו והגיע לשערי עיר

מבאר רבותינו

הנה מודעת זאת בכל הארץ גדול שבח יקר תפארת הספר הקדוש 'משנת חסידים', אשר צלל במים אדירים וקיצר את כל כתיבי האריז"ל, וכללם במתק לשונו, ושמעתי בשם רבינו הקדוש מוהר"ר **צבי** זצלה"ה **מזידיטשוב**, אשר כל כוונה שאינה נזכרת בספר הקדוש משנת חסידים, אין להעמיד עליה יסוד.

(הסכמת האימרי יוסף מספינקא' על ספר משנת חסידים)

ואספת אליך והיה לך ולהם לאכלה (בראשית ו כא), עיין במשנת חסידים בסופו כשהשפע יורדת לצדיק משפיע העולמות בלתי עיכוב, וזו 'ואספת אליך' אזי 'והיה לך ולהם לאכלה'.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

יאמר מלך יחיד אל חי העולמים בפתח, כך הוא לפי הקבלה האמיתית, ומקובל מפי רשכב"ה רבינו שמעלקא מני"ב שהאומר חי בצירי מחרף ומגדף, וכן הוא ב'משנת חסידים' דהיינו חירוף וגידוף, וכן בברוך שאמר.

(ישלחו הטהור' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

הקודש צפת, והלך להשתטח בציון המצוינת ציונו של רבינו האריז"ל שזכותו יגן עליו ויפתח את לבו להבין אמרותיו הקדושים והטהורים, וישב ולמד תורת הח"ן מעצמו מתוך הספר 'אוצרות חיים' ומשאר כתיבי תלמידי האריז"ל, עד שנעשה זקן ורגיל בחכמה זו וידעו על בוריו. בעיר הקודש צפת נתקבל להיות מורה ודאין ונסמך ע"י האב"ד הגאון רבי **חיים אבואלעפיא** זצ"ל.

בשבתו בעיר צפת פרצה שם מגיפה ונפטר על פניו בתו, ונסע בחזרה עם אשתו ובניו לאיטליא, ובדרך נשבה הספינה ע"י שודדי ים, ואחד מעשירי טריפולי שחרר אותו וקבע משכנו בעיר ליוורנו, שם ישב למעלה משלוש שנים, והוציא את חיבורו הגדול והמפורסם 'משנת חסידים' הוא קיצור ותמצית כל כתיבי האריז"ל ותלמידיו, וכלשונו: שהוא כעין מה שחבר הרמב"ם המשנה תורה שלו על השי"ס, כן חיברתי על כתיבי האריז"ל. בעיר ליוורנו הרביץ תורה ועמד בראשות הישיבה 'בית הנערים', ומשם נקרא לעמוד בראשות הישיבה המפוארה 'אורח חיים', ודרש לפני התלמידים בשבתות וביומא דריגלי.

ארץ הקודש

אחרי כל הני"ל חזר על הראשונות, והיה בדעתו לבוא ולהשתקע בארץ הקודש, וישם לדרך פעמיו ונסע דרך עיר 'דמשק', שם עלה והשתטח על ציון רבי **חיים ויטאל**, ומשם נכנס לארץ קודש, כשמתחילה נטע אהלו בעיר 'שכס', ולאחר מכן עלה להשתקע בעיר הקודש והמקדש 'ירושלים',

ותקע שם אהלו ובנה לו דירה אחת מחורבות ירושלים, שם עסק על התורה והעבודה במנוחת הדעת והנפש, בירושלים מצא את הספר 'עץ חיים' ו'שערי קדושה' של רבי חיים ויטאל זצ"ל שלא היה לו מקודם, והדברים החדשים שראה שם הכניס לתוך ספרו 'משנת חסידים' במהדורה השנייה.

חיבוריו

מעשה חושב - על מלאכת המשכן וכליו, ביאור קצר כעין משנה ועליו סיבי יחנה ביאור רחב אשר בו מפלפל ומבאר כל עניני המשכן וכליו.

משנת חסידים - תמצית וסידור דברי מרן האריז"ל ותלמידיו, ובמיוחד מתלמידו רבי חיים ויטאל זצ"ל, הספר נתקבל ברוב חיבה, ומאז שיצא לאור נדפס בהרבה מהדורות וגדולי החסידות סמכו את ידיהם עליו והגו בספרו הקדוש.

הון עשיר - לבאר לשונות ועניינים זרים במשנה.

אדרת אליהו - לבאר לשונות ועניינים זרים בתלמוד.

חזה ציון - פירוש על כל תהילים.

חושב מחשבות - חידושים על תנ"ך ושי"ס בדרך אגדה, מחובר עליו מאמר 'תפילין דמארי עלמא' על איסור הנחת תפילין בחוה"מ, ומאמר מקוה טהרה.

יושר לבב - בו מבאר איזה דרך יצייר האדם בדעתו ענין הצמצום וכו', וישוב הסתירות בחז"ל ובדברי האריז"ל.

הסתלקותו

ויהי היום ויצא לחו"ל לקבץ חתימות לקבוע ישיבה בירושלים, ולהמציא לו מעות להדפסת ספריו, ונסע לארץ מולדתו הוא ארץ איטליא, ונתקבל שם בכבוד גדול וכל אחד ואחד רצה שאצלו יניח צדיק את ראשו. ובדרך חזרה אל ארץ הקודש ביציאתו מעיר מודינא אל עבר עיר בולינא, התנפלו עליו שודדים וגזלו ממנו כל רכושו ורצחוהו נפש בחנק ע"י שחנקו ברצועות של תפילין, ביום ר"ח אדר שנת תק"ג כשהוא אך ורק בן חמישים וחמש שנים.

בני העיר מודינא הקרובים אל החלל פיזרו ממון רב והוציאו מקברו שקברוהו הרוצחים והובילו אותו אל תוך העיר, וביום ז' אדר קברו אותו בקול מספד גדול במעמד אלפי בני העיר כראוי לכבוד הנפטר, ואף כי עברו עליו ז' ימים בין מיתה לקבורה בגופו לא מצאו פצע וחבורה, פניו היה כצלמו כדמותו כבהיותו בחיים חיותו שלא כהתה עינו ולא נס ליחו. ולאחר מכן מצאו בכתביו חלום שחלם, שאמרו לו: שיש לו ניצוץ מהתנא רבי יהודה בן בבא, אחד מעשרה הרוגי מלכות, ועתיד הוא ליהרג על קידוש השם.